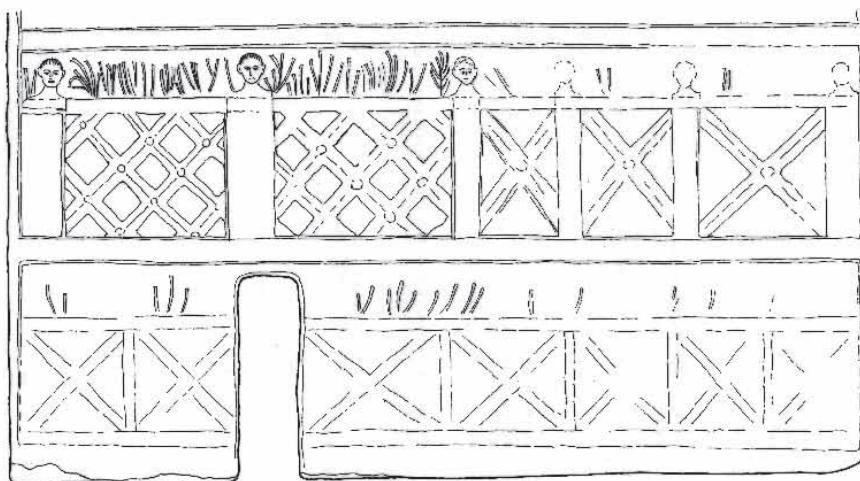


800 ГОДИНА ПОСЛЕ ПАДА  
КОНСТАНТИНОПОЉА  
1204 – 2004.

800 YEARS AFTER THE FALL OF  
CONSTANTINOPLE  
1204 ± 2004





*Милош Обилић у разговору са  
Лајинима:*

“Кад би сте познавали наше манастире, побожне задужбине наших славних краљева, кад би сте знали шта су они и колико их је, кад би сте видели ту дивоту каква се нигде не може видети ви би се задивили.”

*Нешто касније један Аустријанац:*  
„Нама, јавности запада, слабо обавештеној и често неправедној, показује да је српски народ даровит за све уметности. Некада давно између Византије и Запада, знао је да обележи своје место. Данас, он зна да га обележи и међу нама,”

**Живимо у времену када морамо удруженi, сва своја знања искористити да сачувамо за будућа поколења и најмањи траг византијског културног наслеђа. На тај начин учвршћујемо темеље модерне Европе и зближаво њене народе који су, на овај или онај начин, баштиници те-**

*Miloš Obilić, talking to the Romans:*

„If only you knew our monasteries, pious endowments of our glorious kings, if you could grasp their meaning and number, if you could only see this beauty that cannot be found anywhere else, you would be amazed.“

*An Austrian, some time later:*

„It shows to us, the Western public, poorly informed and often biased, that the Serbian nation is gifted for all the arts. In the old days, between Byzantium and the West, it used to know how to mark its place. Nowadays, this nation knows how to mark it among us, as well.“

The current times impose that we, united, use all our knowledge to preserve even the tiniest traces of the Byzantine cultural heritage for future generations. Thus we strengthen the foundations of modern Europe and bring closer together its peoples who are, one way or another, heirs of the Byzantine cultural attainments. For



Сл. 1 Отварање научног скупа, благослов Епископа нишког Господина Иринеја  
Fig. 1 Opening of the Symposium, the blessing of Reverend Irinej, Bishop of the Niš Eparchy



Сл. 2 Отварање научног скупа, уводна реч Миша Ракоција  
Fig. 2 Opening of the Symposium, introductory lecture, Miša Rakocija

ковина византијске цивилизације. Из тог разлога симпозијум је осмишљен тако да представи историјско-уметничко лице и духовни портрет града Ниша и српског народа, те да на научној основи сагледа тековине византијске цивилизације са простора Балкана и Европе. Град Ниш је предодређен да истраје на путу воспостављања истине и поновног васкрса Византије

Већ трећу годину град Ниш организује међународни научни скуп „Ниш и Византија“. Симпозијум „Ниш и Византија“, тематски широко осмишљен, сваке године ненаметљиво усмерава знања истакнутих истраживача на одабрану под тему. Ове године скуп је био у знаку најтрагичнијег културолошког догађаја у историји Европе и сећања на 800 година од пада Константинопоља

this reason, the aim of this symposium is to present the historical and artistic image and the spiritual portrait of the city of Niš and the Serbian people, and to comprehend on a scientific basis the achievements of the Byzantine culture in the territory of the Balkans and Europe as a whole. The city of Niš is predestined to persevere on the pathway to establishing the truth of Byzantium and its restoring to life.

It has been for the third straight year that the city of Niš organizes the international scientific meeting „Niš and Byzantium“. The Symposium „Niš and Byzantium“, organized with broad scope of topics, each year discreetly directs the knowledge of eminent researchers to the selected subtopic. This year, the meeting was marked by the most tragic cultural event in the history of Europe and by the memory of 800 years after the fall of Constantinople and its capture by the Romans. There,



Сл. 3 Учесници научног скупа, Председништво града Ниша  
Fig. 3 Participants in the Symposium, the Presidency of Niš

и његовог освајања од стране Латина. Ту у Константинопољу очувала се, и преко знаменитих градова какав је био Ниш, зрачила је у дубину Европског континента грачка култура и филозофија, римско право и хришћанска вера. Цивилизациско и културно жариште, први пут загашено 1204. године, више никада није засијало некадашњим сјајем. И поред свега, остале су јасно видљиве тековине византијске цивилизације чврсто уgraђене у темеље савремене Европе.

Скуп полази од становишта да управо историја уметности, археологија, историја, филозофија, књижевност, класична филологија, теологија, могу допринети бољем упознавању и зближавању европских земаља и народа. То је време када добри познаваоци и Ниша и Византије, откривају корене савремене Европе. Симпозијум, то се већ сада може

in Constantinople, Greek culture and philosophy, Roman law and Christian religion were kept alive and radiated from it towards the heart of Europe through famous towns, like Niš used to be. This intellectual and cultural center, extinguished for the first time in 1204, has never brightened up again to its former glory. Clearly perceivable achievements of the Byzantine civilization have remained firmly embedded into the foundations of modern Europe, notwithstanding.

The starting position of the Symposium is that the history of art, archaeology, history, philosophy, literature, classical philology and theology can contribute to a better understanding and rapprochement of European states and nations. It represents a period of the year in which connoisseurs of both Niš and Byzantium are revealing the roots of contemporary Europe. It may well be stated that the Symposium has already given a significant contribution to the clarifica-

рећи, дао видан допринос да се научним аргументима разобличе вековни неспорузими и заблуде о Византији.

Скуп је одржан у великој сали Универзитета у Нишу. У холу испред сале постављена је изложба „Портрети Срба у средњем веку“ - омаж академику Војиславу Ђурићу, аутора Драгомира Тодоровића. На завршној свечаности у име учесника симпозијума присутнима се обраћао, не скривајући одушевљење за добру организацију скупа, др Гиоргио Беноариса Универзитета у Милану.

Почетак рада скупа је благословио Владика нишки Господин Иринеј, учеснике поздравио градоначелник Горан Ћирић а отворио др Радивоје Радић. Репрезентативни Зборник радова и компакт диск (електронска верзија Зборника) са прошлогодишњег симпозијума „Niš и Византија - II“, представио је др Грем Џонс са Оксфорда:

„Посебно сам импресиониран ранохришћанским стоменицима који су откриви у Нишу.

За нас, у Западној Европи, то су лекције које учимо о Истоку. Задивљен сам енерџијом коју поседује Ниш, космополитски и европски град на раскрсници, као и импресивном визијом о свом развоју. Ово је град који иде напред. Сигуран сам да се Србија и Црна Гора убрзано креће јућем ка Европи и мноћа вратића ће се тек отвараји. Има јуношога једнога од других учимо. За мене и моје колеге Ниши и Научни

tion of centuries-old disagreements and misconceptions of Byzantium by scientific arguments.

The Symposium was held in the Main Conference Hall of the University of Niš. The exhibition „Medieval Portraits of Serbs“, organized by Dragomir Todorović in homage to the academician Vojislav Djurić, was laid out in the foyer. At the closing ceremony, on behalf of the participants, the auditorium was addressed by Dr. Giorgio Bezoari from the University of Milan, who openly expressed his delight with the organization of the meeting.

The Symposium was blessed by Reverend Irinej, Bishop of the Niš Eparchy, and opened by Dr. Radivoje Radić, while the Mayor Goran Ćirić welcomed the participants. Dr. Graham Jones from Oxford promoted the representative Proceedings and the CD from the last-year's Symposium „Niš and Byzantium II“, having said:

*„I was especially impressed by the early Christian monuments that had been discovered in Niš. For us in the West Europe, these are the lessons that we've been learning about the East. I am amazed by the energy that Niš possesses as a cosmopolitan and European city at the crossroads, as well as its impressive vision of development. This is a city which goes forward. I am positive that Serbia and Montenegro are moving quickly on their way towards Europe and that many doors are yet to be opened. There is a lot to learn from each other. For me and my colleagues, Niš and this Symposium represent a significant and fixed point of every academic year.“*

*скућуј предсјављају бићину и фиксирану ѡачку сваке академске године.“*

Мултидисциплинарност и тематска ширина скупа, омогућавају свеобухватније сагледавање достигнућа византијске цивилизације и културе као и њену улогу у формирању модерне Европе. Научно-истраживачки рад сваког учесника појединачно, значајан су допринос како својој науци, тако и целовитијем сагледавању византијског света и његовог одјека на потоње уметничко стваралаштво. О томе сведоче изложени радови са овогодишњег окупљања. Излагачи су имали на располагању врхунску опреме: видео бим, дијапроектор и најсавременију опрему за симултани превод. Обилазак споменичког наслеђа Ниша за многе је представљао професионалну радост и пријатно изненађење.

Зборници радова са нишког скупа су неизбежна литература за сваког озбиљног истраживача. Од ове године електронска верзија Зборника радова у целости се налази на сајту града Ниша:

<http://news.nis.org.yu/doc/p-konstantin.phtml>; <http://news.nis.org.yu/doc/zbornik/pocetna.htm>.

Од посебног је значаја информација да је симпозијум „Ниш и Византија“ уврштен у списак светских конгреса византолога. Ради очувања традиције симпозијума, међународних веза, стеченог угледа, посебно због поиздања на виши научни ниво, покренута је иницијатива да суо-

Multidisciplinary aspect and thematic diversity of the Symposium enable more comprehensive understanding of the achievements of Byzantine civilization and culture, as well as its role in the formation of modern Europe. Scientific researches of each individual participant represent significant contributions both to their respective sciences and to the universal comprehension of the Byzantine world and its reverberation to subsequent artistic endeavors. Presented papers from this year's meeting bear witness to this. The lecturers had top-quality equipment at their disposal: a video-beam, a slide projector and state-of-the-art devices for simultaneous translation. Sightseeing of Niš and its monuments meant professional joy and pleasant surprise to many of the participants.

Collections of papers from the Niš meetings fall into the unavoidable literature for every serious researcher.

Starting from this year, the entire electronic version of the Symposium Proceedings shall be presented in the City of Niš Web Site:

<http://news.nis.org.yu/doc/p-konstantin.phtml>; <http://news.nis.org.yu/doc/zbornik/pocetna.htm>.

The information of particular importance is that the Symposium „Niš and Byzantium“ has been listed among the world congresses of Byzantologists. In order to secure the Symposium tradition and preserve international connections and acquired reputation, and particularly to elevate it to a higher scientific level, an initiative has been launched to include as the

рганизатор научног скупа буде одељење за археологију и историју уметности при Центру за научна истраживања САНУ у Нишу. Све ово у циљу дуготрајности скупа и очувања репрезентативности Зборника радова као гаранцију његовог научног елитизма.

*Miša Rakocija*

Symposium co-organizer the Section for Archeology and History of Art of the Research Center of the Serbian Academy of Arts and Sciences and the University of Niš. It is all aimed at securing longevity of the meeting and preserving the representative quality of the Proceedings as a guarantee of its scientific elitism.

*Miša Rakocija*



Сл.4 Велики кнез Вукан у велики жупан Стефан, Студеница; Краљ Сефан Првовенчани, Милешева; Св. Сава, Хиландар – са изложбе „Портрети Срба у средњем веку“ - омаж академику Војиславу Ђурићу,  
аутор Драгомир Тодоровић

Fig. 4 Grand Duke Vukan and Grand Župan Stefan, Studenica; King Stefan the First Crowned, Mileševa; St Sava, Chilandar – from the exhibition „Medieval Portraits of Serbs“, organized by Dragomir Todorović in homage to the academician Vojislav Djurić